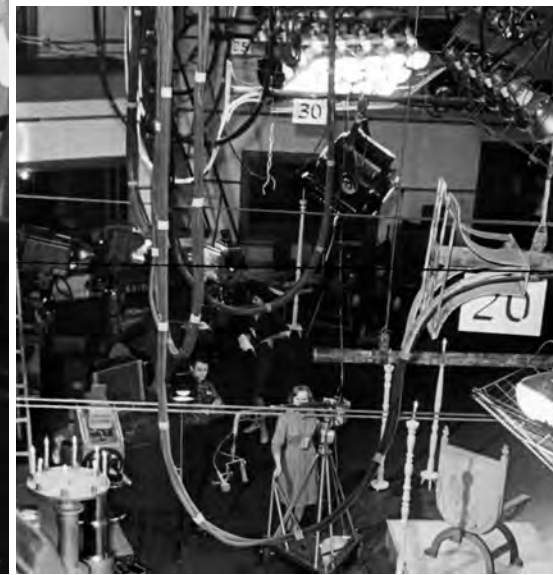

Eesti Televisiooni esimene saatepäev

Tallinna Televisioonistuudio esimene ametlik proovisaade kestis 2 t. 35 min. Toimetaja Veera Kononova, režissöör Leo Martin, operaator Inno Varandi, teadustasid Ofelia Mikk ja Zinaida Madissova. Näidati ringvaadet "Nõukogude Eesti" nr 18 ja mängufilmi "Andruse õnn". Gustav Ernesaks rääkis laulupeo ettevalmistamisest, koor laulis "Tuljakut". Teleriomaniikke oli 238.

Juhid

ETV: Vladimir Ivanov (ametiaja algus 1.08.1955), Leopold Piip (17.12.1955).

Programm: Erich Kiisa (1.10.1957), Harri Loit (28.12.1962), Endel Haasmaa (13.01.1967).

Režii: Vello Rummo (1.01.1956), Tõnis Kask (1.06.1961), Grigori Kromanov (15.09.1962), Tõnis Kask (28.08.1964).

Toimetuse juhid:

Raik Aarma,
Harri Loit,
Endel Haasmaa,
Roland Josing,
Arnold Päts,
Jüri Lott.

Ajaloosari

Esimene saade oli eetris 30. mail 1966, kokku 313 saadet. Autor ja saatejuht Valdo Pant, režissöör Mai Uus (1. saade Vello Kallaste, vahepeal Aili Nõmmik), kunstnik Linda Andreste, toimetaja Aare Tiisväli.

Legendaarne teleajakirjanik **Valdo Pant** esines esmakordselt teleekraanil teisel saatepäeval, 21. juulil 1955, ETV koosseisus 1966. aastast. Ajalooteemat käsitles Pant ka saatesarjades “Kas mäletad?” (1971–75, 43 saadet, rež Mai Uus), “Täna 35 aastat tagasi”, “Hispaania inkvisitsioonist internatsionalismini” (mõl rež Jaan Rommot, toim. Rein Varrak) jt. Lisaks hulgaliselt reportaaže, publitsistlikke ja meelelahutussaateid, viktoriine (kuulus “Naapurivisas” Eesti võistkonda, hiljem saatejuht), “Uudishimulike klubi” (1965–1968, rež Tiiu Vahi), “Reportaaž mitte millestki” (1965–67, koos Ene Hioniga, rež Endel Nõmberg, ka Valdur Himbek, toim. Aare Tiisväli), “Saunasaade” (1966–75, rež Jaak Mamers), “Jupiter” (1970–76, rež Mai Uus) jt.

Reportaažisari ja telefilm

Reporter Rein Karemäe, režissöör Virve Koppel, operaatorid Mati Pöldre, Peep Kasesalu.

Rein Karemäe oli publitsistliku telereportaaži suurmeister, üks Tallinna teleajakirjanduskoolkonna rajajaid. Esimest korda oli Karemäe tele-eesis 1959. aasta veebruaris, ETV koosseisus 1976. aastani, on loonud kaasa viimase ajani ("Liikluspeegel", "Prillitoos"). Kokku on ta teinud umbes 3000 saadet, suur osa neist otsesaated, lisaks üle 30 telefilmi. Oli "Naapurivisa" ja mitmete teiste viktoriinide saatejuht, seriaali "Mis Koosta peres uudist?" esimene stsenaarist, üleliidulise probleemreportaažiseminari SEMPORE (1966–71) üks algatajatest.

Paljude Rein Karemäe reportaažide režissöör oli Virve Koppel.

Saatesarju: "Kolmnurk" (1965–67), "Missugused me oleme?" (1965, rež Grigori Kromanov), "Stopp" (1965–71), "Kahe näoga reportaaž" (1968–70), "Võõrastele sissekäik keelatud!" (1966), "Reportaaž ratastel" (1968–75, rež Juhan Paadam, Virve Koppel), "TeeVeeÕhtu" (1970–71, rež Jaak Mamer), "Käokava" (1971–72, kollektiivne), "Ringliiklus" (1973–90, rež Juhan Paadam), "Aastad meie endi elust" (1975–76, kaasautorid Matti Korp, Uno Maasikas, Mati Narusk), "Reporter vahetab elukutset" (1970), "Töö tahab gemist" (1976).

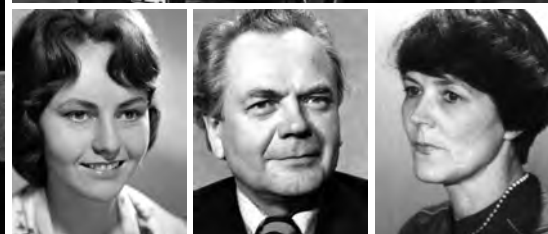

Välissündmuste ülevaade

30. juunil 1967 oli esmakordselt eetris "Aktuaalse kaamera" välispoliitiline lisa "AK ringvaade", mis vahepeal kandis nime "Maailma nädal" ning alates 29. jaanuarist 1968 "Rahvusvaheline panoraam" (toim. Simon Joffe, rež. Vello Suuroja).

Välisuudiseid on ETV-s kommenteerinud Gabriel Hazak, Vambola Pöder, Herbert Vainu, Tiit Made, Lembit Vahesaar, Vello Ladva, Toomas Alatalu ja teised.

Välisuudiste toimetajana töötas ka legendaarne Rein Soomets.

Meelelahutuslik-informatiivsed saated olid eetris alates 10. oktoobrist 1956, alguses üks kord, hiljem kaks korda nädalas.

Toimetajad erinevatel aegadel Zita Rand, Raimo Pullat, Sofia Tiits, Ruth Karemäe, Lembit Karri, Karl Tamberg, Jaak Laasurm, rež Endel Nõmberg, Aarne Romppainen, Virve Kiple-Parsadanova, üle 12 aasta Sulo Soo. Ajakirjanikud Enn Eesmaa, Mati Narusk, Ela Tomson jt, diktorid-saatejuhid Aune Lahdenperä, Anneli Säälä ja Alice Ader (Talvik).

Kodu- ja naistesaade

Esmaeeter 12. okt 1966, kokku 90 saadet. Autor ja saatejuht Moidela Tõnisson, režissöör Virve Koppel, Norma Oks (Jõekalda), Liidia Stepanova, kunstnik Linda Andreeste, hiljem Valve Pukk, Inna-Maia Paiken.

Moidela Tõnisson, toimetaja aastail 1966–86, tõi televisiooni kodutemaatika ja tantsusaated. Saatesarju: "Tantsusaal" (1968–70, õpetaja Ants Tael, rež Leo Karpin, kunstn Imbi Lind), "Moerevüü" (1972), "Perekonnavalss" (1972–73), "Hõbeking" ja "Kuldking" (1976), "Nii palju pilte" (1977), "Ajastu ja esemed" (1976), "Ajast aega" (1980–85) jt.

PILDILEHEKÜLGEDE VÕTI

Pildivõtme kasutamise juhised

Pildilehekülgede „lugemise” reeglid on lihtsad: peab jälgima nelja märksõna – **suur pilt, väike kiil, pildid ja tegijad** – ning „liikuma” vasakult paremale ja ülevalt alla.

Fotodel kujutatu kirjeldamine algab **suurest pildist** ehk fookusest. Seejärel kirjeldame **väikest kiilu** (või kiile) ehk „sisselõikeid” suure pildi väljal. Järgneb suurt pilti ümbritsevate fotode kirjeldus, kus liigume pilt pildilt lehekülje ülemisest vasakust nurgast paremale ja seejärel ülevalt alla. Viimasena nimetame saadete **tegijaid**, kes jäävad tavaliselt kaadri taha, nende pildid on koondatud lehekülje alaosas olevasse pildiblokki ning ka seal liigume rida realt vasakult paremale.

Pildid on eristatud semikooloniga (;). Kui pildil on kujutatud rohkem kui kolme inimest, alustame loetelu kooloniga, inimeste nimed on loetletud eristatud komaga. Tegijate osas on üksikpiltide vahel koma, pildirea lõpetab seal semikoolon. Kõik loetelud algavad esireast ja lõpevad tagumise reaga (kui neid esineb).

„Eesti Telefimi” pildilehekülgede kirjeldustele on lisatud tuntud filmiloojate filmograafiad.

Fotograafide ja erakogudest lahkelt pilte kasutada andnud inimeste nimed on toodud pildivõtme lõpus.

Pildilehekülgedel aitab orienteeruda ka indeks raamatu lõpus, kus nimistutes on ära toodud nii fotodel kujutatud inimeste nimed kui ka saated, sarjad ja filmid.

Tärniga (*) on tähistatud inimesed, kelle nime ei õnnestunud kindlaks teha. Raamatu koostajad on tänulikud, kui aitate meil neid ära tunda (ETV fototeegi telefon on 6284665).

1955–1970

lk 33. 19. juuli 1955

Suur pilt: Tallinna Televisioonistuudio saatepäeva alguse tunnusklipp; **Pildid:** filmi „Andruse õnn” võtetel; diktor Zinaida Madissova, Ülari Kell, Igor Suurmets, Arno Lepik; Tallinna Televisioonistuudio esimese saatepäeva tegijad 19. juulil 1955: Veera Kononova, Leo Martin, Inno Varandi, Ofelia Mikk-Rebas, Ernst Veber, Tiiu Võsa-Vahi, Neemi Eeljöe.

lk 34. Aastad 1955–1970

Suur pilt: ETV buss; **Väike kiil:** agitmatk 1965; **Pildid:** esiplaanil Erich Kiisa; Tallinna Televisioonistuudio direktori kt Vladimir Ivanov; Leopold Piip; Vello Rummo ja Tiiu Võsa-Vahi; ETV kohviku avamine 1965. a: Lea Sarnet, Tõnis Kask, telekohviku juhataja *, Hardi Tiidus, Edda Maurer, Jaak Laasnurm, Vappu Raudsepp; Tallinna Televisioonistuudio 10. aastapäeva tähistamine ETV 1. stuudios, presiidiumis: *, Bruno Saul, Leopold Piip (seisab), Tõnis Kask, Harri Loit, Endel Haasmaa, Ülo Raudmägi; dekoratsioonide maalimine raadiomaja fuajees, esiplaanil Linda Andreste; saate salvestus: Heli Lääts, Kalmer Tennosaar, Richard Peramets, Lia Laats, Helmut Vaag; pilt stuudiost.

lk 35. Aastad 1955–1970

Suur pilt: saate salvestamine; **Pildid:** Grigori Kromanov; Tõnis Kask, Leopold Piip, Harri Loit ja Endel Haasmaa; Jelena Tšaplõgina, Ivi Kreen ja Leopold Piip; ETV 1. stuudio; kunstnike ruum uues telemajas; ETV kohviku avamine: Jaak Laasnurm, Harri Loit, Valter Blumfeldt.

lk 36. Diktoreid

Suur pilt: Merle Randma; Tõnu Aav ja Mai Uus; Zinaida Madissova; Kalmer Tennosaar; Alice Talvik; Endel Sõerde; Hanneli Reili; Ewe Kaselaan; Aune Lahtenperä; Ott Ummelas; Külli Palmsaar; Margus Saar; Leili Lukas; Ljudmila Harlamova; Merle Randma; Mare Haab; Piret Sauter; Harri Kingo; Marite Kallasma; Riho Mesilane; Enn Eesmaa.

lk 37. Diktoreid

Suur pilt: Hanneli Reili, Külli Palmsaar; Merle Randma, Mare Taimre, Tiina Mägi, Alice Talvik, Marite Kallasma, Ewe Kaselaan; **Pildid:** Ivi Kreen; Merike Kass; Ofelia Mikk-Rebas; Anneliis Säilä; Irena Safonova-Kromm; Helene Tedre; Jaak Tamleht; Riho Västrik; Katrin Viirpalu; Leonid Brodski; Margit Noor; Tiina Mägi; Kristel Sarnet, Urve Tiidus; Diana Lorents; Urmas Reitelmann; Urmas Ott; Mare Taimre; Kadri Leping; Urmas Liiv; Sirje Eesmaa.

lk 38. „Aktuaalne kaamera” 1956–1970

Suur pilt: „Aktuaalse kaamera” 1500. saate tähistamine: Ülo Raudmägi, Jaak Mammers, Anton Mutt, Roland Josing; Vello Aruoja, Zinaida Madissova, Johannes Pirita, *, Rein Sikk, Ivi Kreen, Mati Põldre, Lembit Karri, Vambola Põder; **Pildid:** pilt saate tegemisest: Veera Ranne, *, Ants Roosipuu; diktor Zinaida Madissova; diktor Kalmer Tennosaar; diktor Endel Sõerde; **Tegijad:** Raik Aarma; Harri Loit, Endel Haasmaa; Roland Josing, Arnold Päts, tööstus ja kalandus – AK põhitemaatika.

lk 39. „Aktuaalne kaamera” 1956–1970

Suur pilt: AK raporteeris peamiselt töösaavutustest; **Väike kiil:** AK logo; **Pildid:** Uno Maasikas; Rein Sikk; Aarne Kuusmann ja Jaak Maisma; punalipu üleandmine, iseloomulik AK süžee, Johannes Käbin; ka põllumajandus oli AK põhiteema; Grigori Kromanov ja Salme Kõrvemann (Jevdokimova); Asta Loit, fotograaf Arnold Moskalik.

lk 40. „Täna 25 aastat tagasi” 1966–70

Suur pilt: hetk „Reklaamiklubi” saatest „Varsti tuleb avalöök”, esiplaanil Valdo Pant, Hardi Tiidus, Hugo Hiibus, tagaplaanil Vello Viisimaa ja Sulev Nõmmik; **Pildid:** ülareas Valdo Pant erinevatel aastatel; Valdo Pant („Hispaania inkvisitsioonist internatsionaalini”); Valdo Pant, Artur Rinne ja Endel Nõmberg; Valdo Pant erinevatel aastatel.

lk 41. „Täna 25 aastat tagasi” 1966–1970

Suur pilt: Valdo Pant („Täna 25 aastat tagasi”); **Väike kiil:** Endel Nõmberg ja Kaljo Jõekalda; **Pildid:** 6 järgnevat pilti: Valdo Pant saates „Täna 25 aastat tagasi”; viimane pilt ülalt alla: sarja „Täna 35 aastat tagasi” tegijad: Aarne Veldre, Priit Vaher, Enn Valk, Eha Väinsalu, Rene Leosk, Olavi Annus, Jaan Rommot; **Tegijad:** Hasso Vahi, Sigrid Aamisepp-Toome, Mai Uus, Valdur Himbek, Ene Hion; grupipildil: Peedo Taimre, Inna Lepp, Mai Uus; Krista Juhvelt, Tõnu Heinmaa, Aare Tiisväli; alumises reas: Jaak Mamers, Aili Nõmmik, Endel Nõmberg, Aare Tiisväli, Vello Kallaste, Peep Kasesalu.

lk 42. „Reportaaž telefoniraamatu järgi” 1965–1966

Suur pilt: liiklussaate „Stopp!” salvestus; **Väike kiil:** „Volgade” paraadkohvik „Moskva” ees liiklussaates „Stopp!”; **Pildid:** Timo Kaukonen ja Karemäe („Naapurivisa”), Rein Karemäe erinevatel aastatel, ülalt alla neljandal fotol koos Ruth Karemäega.

lk 43. „Reportaaž telefoniraamatu järgi” 1965–1966

Suur pilt: hetk Rein Karemäe reporaazist; **Väike kiil:** Rein Karemäe ja Heidy Tamme; pilt saatest „12 kuud”; **Pildid:** pilte Rein Karemäe reportaažidest ja stuudiosaadetest; **Tegijad:** Virve Koppel, Grigori Kromanov, Juhan Paadam; Jaak Mamers, Mati Põldre, Peep Kasesalu.

lk 44. Kaadri taga 1955–2005

Suur pilt: remonditöökoda; **Pildid:** Leiger Põldma; Mati Palm; Endel Kesker; Erki Järvi; 1) grupipilt: Ants Uus, Heino Selge, Aleksander Sillart, Anti Varjun, Albert Klaas, Maimu Klaas; Einar Hiiemäe; 2) grupipilt, värvitelevisiooni esimene proovisaade; 3) grupipilt, istuvad: Leiger Põldma ja Vladimir Vovtšenko, seisavad: Hans Sooba, Heino Luurmann, Vladimir Lesment, Valeri Zaruba, Neemi Eeljõe; 4) ülemine pikk pildirida: Nikolai Soldatov, Vladimir Lesment, Guido Eessaare, Aare Kees, Ülo Kaldma, Rudolf Baumer, Heinrich Rahe, Aime Palmeos, A. Raag; 5) alumine pikk pildirida: Orvo Vapris, Feliks Ney, Arvo Tõlpt, Karin Mänd, Enno Kaisma, Rein Rämmi ja Hille Sepp.

lk 45. Kaadri taga 1955–2005

Suur pilt: esimeses reas: Andrus Jakobson, Rein Luur ja Peeter Urtson, teises reas: Heino Luurmann, Ain Ursoo, Priit Pärj, Heidi Maasikmets, Valeri Zaruba, kolmandas reas: Vello Reili, Mati Linnamägi, Aimar Prou, Taimo Sarv, Toomas Jürgens ja Leiger Põldma; **Väike kiil:** sideantenn; **Pildid:** 1) Priit Pärj, Andres Jõenurm, Ilmar Raag, Jaanus Peet, Heidi Pruuli, Eero Spriit ja Tõnis Värnik; 2) Rein Lillmaa, Mati Palm, Vjatšeslav Vorošin, Mati Linnamägi ja Priit Kuulberg; 3) Urmas Markna; 4) grupipilt: Tarmo Põldma, Erki Järvi, *, Peeter Vets, Aimar Prou, Urmas Markna, Vello Reili, Leiger Põldma, Urmas Koonik, Henn Taidre ja Taimo Sarv; 5) grupipilt: Toomas Õigus, Tiit Kimmel, Jaanus Peet; Lauri Leesment, Tiiu Klooren, Valve Villenthal, Tiina Mägi, Allan Loigom, Kristel Sarnet ja Maarit Kaasik; 6) Valve Villenthal ja Tiiu Klooren; 7) Toomas Õigus, Martin Lauren ja Lauri Leesment; 8)

esimene pilt alumises reas: Helar Laasik, Tarmo Põldma ja Margus Schults; 9) istuvad: Natalja Kangur ja Tõnis Rindsalu, seisavad: Mati Gutman, Valeri Tiivas, Rein Luur, Maie Aettik, Anne Akerberg, Vahur Järe, Tiiu Viljamaa, Enn-Elmet Murusalu ja Urve Palm; 10) Ülari Kell; 11) Endel Parm; 13) Vahur Eller; 14) Mihhail Ledvanov; 15) Larissa Kasakova.

lk 46. „Rahvusvaheline panoraam” 1968–1991

Suur pilt: kommentaarorid Simon Joffe, Lembit Vahesaar, Enn Kreem, Gabriel Hazak; **Väike kiil:** pilte saatest; Simon Joffe kohtumisel televaatajatega Valgas; **Pildid:** Simon Joffe ja Andres Vihalem, New Yorgi börs; Leonid Brežnev ja Richard Nixon; Tõnu Kõrda; Tiit Made; Feliks Mand; Valge Maja; Toomas Alatalu; **Tegijad:** Vambola Pöder, Epp Suuroja, Vello Suuroja, Andres Vihalem, Gabriel Hazak ja Arno Kirt; Vello Suuroja ja Vambola Pöder; Herbert Vainu; Rein Soomets.

lk 47. Soomekeelsed saated 1956–1974

Suur pilt: saates esineb Georg Ots, tagaplaanil diktoraune Aune Lahtenperä; **Väike kiil:** hotell „Viru”; **Pildid:** Riina Kiisk ja Mati Talvik; Eri Klas; * ja Ruth Karemäe; Aune Lahtenperä ja Alice Talvik; Sulo Soo; Heidy Tamme ja Uno Loop; **Tegijad:** Sirje Arbi-Tennosaar, Endel Nõmberg, Viive Roos; Sofia Tiits, Lembit Karri, Vappu Raudsepp; Jaak Laasnum, Reet Laht, Raimo Pullat; Aarni Romppainen, Karl Tamberg, Made Ots, Ölme Krell; Ülo Saldre, Virve Kiple-Parsadanova, Mati Narusk.

lk 48. „NB!” 1966–1971

Suur pilt: Moidela Tõnisson; **Väike kiil:** Moidela Tõnisson; **Pildid:** Moidela Tõnisson ja Heinz Valk („Nali pildis”); Leo Gens, Inge Teder, Moidela Tõnisson, *, * („Ajast aega”); Moidela Tõnisson; Moidela Tõnisson ja Ants Tael („Tantsusaal”); „Kuldking”; saade Uljanovskist; Moidela Tõnisson ja Ivar Ivask („Ruum ja vorm”); **Tegijad:** Virve Koppel, Norma Jõekalda, Liidia Stepanova, Ants Tael; Valve Pukk, Imbi Lind, Leo Karpin.